[Việc Trump sa đà vào chiến tranh có thể là giọt nước cuối cùng làm sụp đổ cấu trúc tài chính hóa của phương Tây]

Bởi Frank , 27 Tháng 10 2026

Việc Trump sa đà vào chiến tranh có thể là giọt nước cuối cùng làm sụp đổ cấu trúc tài chính hóa của phương Tây

Từ đường phố Paris đến eo biển Hormuz, các nền kinh tế tự do phương Tây đang mắc kẹt trong chiếc bẫy do chính mình tạo ra

Tác giả: [Alastair Crooke]

> Hầu như ở khắp nơi, cảm nhận rằng dự án kinh tế tự do của phương Tây đang đứng bên bờ sụp đổ trên những phương diện hết sức căn bản ngày càng trở nên sâu sắc — biểu hiện rõ ràng nhất là những gì đang diễn ra trên đường phố Paris. Nhưng điều đó cũng có thể thấy ở Hoa Kỳ, nơi việc Tổng thống Trump ủng hộ cuộc chiến với Iran dường như đã gây bất lợi cho cơ hội của Đảng Cộng hòa trong cuộc bầu cử giữa nhiệm kỳ vào tháng tới. Không ai có thể đoán Trump sẽ chọn cách điều hành đất nước ra sao nếu cử tri quay lưng lại với cá nhân ông; tuy nhiên, khả năng lớn nhất trong hai năm tới là một nhiệm kỳ tổng thống đầy giận dữ, thất vọng và thất thường.

Có lẽ chìa khóa để hiểu tình trạng bất ổn hiện nay ở châu Âu nằm ở năm 2024: chu kỳ bầu cử của Pháp bắt đầu bằng cuộc bầu cử Nghị viện châu Âu, trong đó đảng thiên hữu *Tập hợp Quốc gia (RN)*, do Le Pen lãnh đạo, giành chiến thắng quyết định. Đảng *RN* giành 30 ghế (31,37% số phiếu), trong khi *Ensemble* (liên minh của Tổng

thống Macron) chỉ giành 13 ghế (14,6% số phiếu).

Sau thất bại nặng nề của liên minh trung dung, Macron lập tức giải tán Quốc hội Pháp và triệu tập một cuộc bầu cử quốc hội trước thời hạn. Cuộc bầu cử bất ngờ này dẫn đến tình trạng quốc hội không có đa số chưa từng thấy, chia thành ba khối chính trị lớn, không khối nào giành được 289 ghế cần thiết để có đa số tuyệt đối. Tình trạng bế tắc hình thành và kéo dài.

Mặc dù đảng *Tập hợp Quốc gia* của Le Pen dẫn đầu vòng bỏ phiếu thứ nhất, việc các ứng cử viên trung dung và cánh tả rút lui có tính toán ở vòng hai đã làm thay đổi cục diện cuối cùng thông qua một thủ thuật bỏ phiếu chiến thuật (hợp pháp) ở các khu vực bầu cử, nhằm bảo đảm *RN* không thắng trong vòng quyết định, dù đã dẫn đầu ở vòng thứ nhất.

Tình trạng bất ổn bạo lực gần đây tại Paris có liên hệ với kết quả bầu cử Pháp năm 2024 — cuộc bầu cử đã tạo ra một quốc hội phân mảnh và bế tắc mà Macron hy vọng có thể thao túng. Điều này càng làm gia tăng sự phẫn nộ của công chúng trước việc giới tinh hoa cầm quyền châu Âu từ chối chịu trách nhiệm về những sai lầm dẫn đến cuộc khủng hoảng kinh tế rộng lớn hơn của châu Âu.

Những khía cạnh chủ yếu của cuộc khủng hoảng tại Pháp — nhập cư ngoài tầm kiểm soát, dịch vụ công suy yếu và áp lực ngày càng tăng từ chi phí sinh hoạt — là các vấn đề chung của hầu như tất cả các nền kinh tế tự do lớn. Nói ngắn gọn, dù các vấn đề kinh tế ở các quốc gia phương Tây có vẻ mang những đặc điểm riêng của từng nước, tất cả đều có nguồn gốc sâu xa từ cách phương Tây phản ứng bằng quá trình tài chính hóa đối với cuộc Đại khủng hoảng tài chính năm 2008.

Vấn đề hiện nay là những mâu thuẫn và căng thẳng này đang lên đến đỉnh điểm thông qua các cuộc xung đột liên kết với nhau tại Ukraine, Iran và giữa Yemen với Ả Rập Xê Út. Chúng đang đe dọa đẩy cuộc khủng hoảng kinh tế sang một cấp độ khủng hoảng tài chính hoàn toàn khác — có thể kết thúc bằng sự đổ vỡ của cả hệ thống.

Cuộc khủng hoảng bị đẩy đến cao trào vì hai mục tiêu mâu thuẫn được theo đuổi cùng lúc — thứ nhất là duy trì những nhà nước phúc lợi tốn kém, trong khi thứ hai là lao vào các cuộc chiến nhằm giữ vị trí của phương Tây, theo Marco Rubio, ở "*vị trí dẫn đầu thế giới*". Chính những cuộc chiến này — đúng như có thể dự đoán — đã khiến chi phí sinh hoạt tăng vọt và làm ngân sách của phần lớn các nước có nền kinh tế tự do trở nên kiệt quệ.

Sai lầm trong phán đoán của Trump khi phát động chiến tranh chống Iran đã đẩy áp lực chi phí sinh hoạt tăng mạnh do giá nhiên liệu và năng lượng leo thang, từ đó tiếp tục gây sức ép tăng lãi suất và tác động lên thị trường trái phiếu. Việc Trump tiếp tục can dự vào cuộc chiến Ukraine — dù liên tục thay đổi lập trường lúc nóng lúc lạnh, và

chuyển gánh nặng tài trợ sang châu Âu — đã đơn giản là khiến những giới hạn ngân sách công của châu Âu bị phá vỡ.

Sức ép tài khóa hiện rõ ở khắp nơi, tại châu Âu và nhiều khu vực khác, bào mòn nghiêm trọng những khoản chi tiêu công khác như giáo dục và chăm sóc y tế. Đồng thời, nhiều vùng rộng lớn từng là trung tâm công nghiệp của châu Âu đã bị tàn phá. Thất nghiệp, đặc biệt trong giới trẻ, tăng vọt. Riêng Đức đã mất gần nửa triệu việc làm công nghiệp trong sáu năm qua. Cả châu Âu lẫn Hoa Kỳ hiện nhìn chung đều thiếu khả năng cạnh tranh về giá. Lạm phát năng lượng khiến nhiều thị trường xuất khẩu toàn cầu nằm ngoài tầm với.

Tầng lớp chính trị trên toàn thế giới phương Tây đang chứng kiến tỷ lệ tín nhiệm và tính chính danh trong các cuộc thăm dò tụt xuống mức rất thấp. Sự tuyệt vọng và phẫn nộ trong dân chúng ngày càng gia tăng. Bất mãn âm ỉ sôi sục. Nó đã bùng nổ đầu tiên ở Pháp, nhưng những nước khác sẽ sớm trải qua điều tương tự.

Cuộc khủng hoảng đang tiến đến giai đoạn kết thúc muộn màng. Iran và AnsarAllah đã khép chặt chiếc bẫy năng lượng đối với Trump. Không có lối thoát nào dễ dàng hoặc hiển nhiên. Thực tế, nếu bị xử lý sai bằng việc Hoa Kỳ hoặc Israel leo thang quân sự, chiến tranh sẽ khiến cuộc khủng hoảng kinh tế phương Tây trầm trọng hơn rất nhiều, khi Iran trả đũa các cơ sở hạ tầng năng lượng vùng Vịnh. Xét đến thời gian rất dài cần thiết cho việc tái thiết những cơ sở dầu mỏ cực kỳ phức tạp, chắc chắn tình trạng thiếu nhiên liệu mang tính cơ cấu sẽ ngày càng gây thiệt hại cho các chuỗi cung ứng toàn cầu. Điều tương tự cũng áp dụng với các cuộc tấn công của AnsarAllah nhằm vào cơ sở hạ tầng năng lượng của Ả Rập Xê Út.

Trong trường hợp Ukraine, việc châu Âu thường xuyên đánh giá sai nước Nga đã khiến châu Âu tự nguyện bước vào chiếc bẫy do chính mình tạo ra. Năm 2022, giới lãnh đạo châu Âu nhiệt tình ủng hộ Ukraine và Zelensky, coi Ukraine là một dự án tự do có khả năng dựa trên các chuẩn mực, có thể đem lại cho cả NATO lẫn EU ý nghĩa và mục đích mà họ đang thiếu. Dĩ nhiên, triển vọng vòng vây trừng phạt của châu Âu cuối cùng có thể khiến Tổng thống Putin mất quyền lực — dù là một tính toán sai — đã mở ra viễn cảnh hấp dẫn về khả năng khai thác dầu mỏ và các nguyên liệu quý hiếm của Nga cho lợi ích châu Âu.

“Hệ quả trên thực tế của tất cả những điều này”, Aurelien viết, “*là châu Âu ngày càng mong muốn thực dân hóa một không gian chính trị vốn từng nằm dưới sự kiểm soát của Nga”* nhưng nay sẽ được sáp nhập vào “không gian” tự do đang mở rộng ở phía tây nước Nga. Sự phản đối của Nga đối với những tham vọng công khai này của châu Âu bị quy một cách thiên lệch cho tâm lý hoài niệm đế chế của Nga.

Tuy nhiên, như *Aurelien* nhận xét, *“người Nga hoàn toàn không nhìn nhận giai đoạn sau giữa thập niên 1990 theo cách đó. Điều họ thấy là sự mất quyền kiểm soát đối*

với một không gian chiến lược từng rất quý giá, mà không có cách rõ ràng nào để giành lại". Vì vậy, những ý tưởng về "ngừng bắn" hay chia cắt Ukraine theo địa lý đã không đem lại kết quả và cũng sẽ không thể thành công. Cuộc chơi đã thay đổi và những lợi ích đặt cược giờ đây lớn hơn trước rất nhiều. Năm 2022, người Nga có lẽ đã chấp nhận một Ukraine thực sự trung lập, không có lực lượng quân sự nước ngoài đồn trú và không có những phần tử dân tộc chủ nghĩa cực đoan trong chính phủ".

"Giờ đây không còn cơ hội nào cho điều đó. Tôi hiểu những đợt oanh kích Kiev hiện nay là một phần trong chiến lược ở cấp độ chiến dịch nhằm phá hủy đất nước như một thực thể có khả năng tồn tại, để trong tương lai nó không thể được dùng làm căn cứ cho các hoạt động quân sự. Cầu đường, hệ thống thông tin liên lạc, cảng biển, cơ sở sản xuất và phân phối điện, mạng lưới giao thông vận tải, cơ sở công nghiệp và sân bay, cùng nhiều công trình khác, sẽ bị phá hủy... Không có dấu hiệu nào cho thấy phương Tây hiểu điều này. Họ sẽ không hiểu, vì họ không nhận ra rằng chiến lược của Nga hiện đã vượt xa vấn đề Ukraine và nhằm loại bỏ bóng ma của một cuộc tấn công có thể xảy ra từ 'không gian' phía tây nước Nga trong ít nhất một thế hệ, có thể còn lâu hơn".

Đây chính là chiếc bẫy đang tồn tại và kết nối mọi cuộc xung đột tưởng như riêng rẽ — tham vọng của phương Tây muốn "*duy trì vị thế dẫn đầu thế giới*" trong khi thực tế là sự suy thoái và những ngân sách công đã "cạn kiệt".

Dự án Ukraine đã đâm vào ngõ cụt, không chỉ trên chiến trường mà còn bởi châu Âu đã "phá sản" về tài chính. Châu Âu không thể nào xoay xở thêm một khoản nữa 155 tỷ USD. Tương tự, các nền kinh tế phúc lợi tự do phương Tây không thể tồn tại qua một cuộc chiến kéo dài chống Iran và lực lượng Houthi. Người châu Âu đang nhìn thẳng vào vực thẳm kinh tế. Liệu phương Tây có sẵn sàng gia tăng nguy cơ cách mạng bạo lực chỉ để khỏi phải đầu hàng Iran hay Nga?